

V

(Vélemények)

A VERSENYPOLITIKA VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ ELJÁRÁSOK

BIZOTTSÁG

ÁLLAMI TÁMOGATÁS – HOLLANDIA

C 45/08 (ex NN 97/05) – sz. Állami Támogatás A Farm Dairy Flevoland támogatása

Felhívás észrevételek benyújtására az EK-Szerződés 88. cikke (2) bekezdésének megfelelően

(2009/C 87/03)

A 2008. 11. 26-í levelében – amelynek hiteles nyelvi változata az ezen összefoglaló utáni oldalakon olvasható – a Bizottság értesítette Hollandiát azon döntéséről, hogy az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerint eljárást indít a fenti támogatást illetően.

Az érdekelt felek ezen összefoglaló és az utána következő levél közzétételétől számítva egy hónapon belül, a következő címen nyújthatják be észrevételeiket:

Commission européenne
Direction générale de l'agriculture et du développement rural
Direction M. Législation agricole
Unité M.2. Concurrence
Rue de la Loi, 130 5/94A
B-1049 Bruxelles
Fax (32-2) 296 76 72

Az észrevételekről Hollandia értesítést kap. Az észrevételeket benyújtó érdekelt fél azonosító adatainak bizalmas kezelése írásban, a kérés indokainak megjelölésével kérhető.

ÖSSZEFOGLALÓ

1. ELJÁRÁS

1. Egy, a 68/2001/EK rendelet szerinti mentesítésre irányuló kérelem keretében benyújtott adatlap vizsgálata kapcsán a Bizottság olyan információk birtokába jutott, amelyek a Farm Dairy Flevoland részére nyújtott vagy nyújtandó támogatásra vonatkoznak. 2004. június 29-én kelt levelében a Bizottság információkat kért Hollandiától a szóban forgó intézkedésről.
2. A holland hatóságok 2005. november 28-án kelt, 2005. november 29-én iktatott levelükben válaszoltak.
3. 2007. május 22-i levelében a Bizottság kiegészítő információkat kért, a holland hatóságok pedig erre

2007. június 22-én kelt, 2007. június 25-én iktatott levelükben válaszoltak.

2. AZ INTÉZKEDÉS LEÍRÁSA

4. 1998. augusztus 24-én a Farm Dairy támogatási kérelmet nyújtott be Flevoland tartomány EPD-jének (*Enig Programmeringsdocument*) 3.3. pontja alapján. Alapításakor a szóban forgó vállalkozás közvetlen és közvetett munkalehetőségeket volt hivatott teremteni a régióban. A Farm Dairy tejtermékeket előállító vállalkozás.
5. 1998. szeptember 23-án a tartomány kedvezően bírálta el a támogatási kérelmet, és a holland mezőgazdasági minisztériumtól (*Ministerie voor Landbouw, Natuur and Voedselkwaliteit*, a továbbiakban: LNV) finanszírozást kért, az pedig támogatását fejezte ki.

6. Az LNV állásfoglalása alapján a tartomány határozatot hozott, ebben a Farm Dairynek összesen 1 575 millió NLG (vagyis 715 909 EUR) összegű támogatást ítelt oda, és a támogatás odaítélésére vonatkozó szándékáról 1999. március 3-án értesítette a Farm Dairyt. A támogatást az EMOGA, a központi állam és a tartomány hozzájárulásából kívánták fedezni.
7. Miután az Európai Bizottság jelezte, hogy tejtermékek előállításával foglalkozó cég támogatását nem fogja engedélyezni, az LNV úgy döntött, hogy a közfinanszírozást nem ítéli oda, és erről 1999. szeptember 14-én kelt levelében értesítette a tartományt.
8. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság ellenőrzése nyomán a Bizottság úgy döntött, hogy a projekt nem finanszírozható az EPD révén, és hogy következtetésként az EMOGA-ból származó finanszírozás nem kerül odaítélésre. Döntését 1999. június 25-én kelt levelében a tartomány tudomására hozta.
9. A tartomány azonban ennek ellenére a projekt saját forrásból történő finanszírozása mellett döntött. 2000. november 20-án kelt levelében a támogatás végleges odaítéléséről és kifizetéséről értesítette a Farm Dairyt.
10. 2001. február 23-án nem hivatalos találkozóra került sor a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság munkatársai és Flevoland tartomány képviselői között, ez utóbbiak kérésére. E találkozón a Főigazgatóság munkatársai közölték, hogy a Farm Dairynek juttatott támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal, ezért azt vissza kell követelni, s az összeget akár más projekt keretében fel lehet használni.
11. A tartomány azonban úgy döntött, hogy a támogatást odaítélő határozat visszavonása miatt elszenvedett kárért nyújtott kártérítés formájában mégis odaítéli a támogatást. A kártérítés összege megegyezett azzal az összeggel, amelyet a Farm Dairy akkor kapott volna, ha a támogatást engedélyezik.
12. A birtokában lévő információk alapján a Bizottság ebben a szakaszban azt a következtetést vonja le, hogy a szóban forgó intézkedés az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének hatálya alá esik, és állami támogatásnak minősül. A támogatást ugyanis egy verseny piacon tevékenységet folytató vállalkozásnak ítelték oda, és ehhez Flevoland tartomány forrásait használták fel.
13. Mivel a támogatást előzetes értesítés nélkül ítelték oda és fizették ki, az jogellenes támogatásnak minősül a 659/1999/EK rendelet 1. cikkének f) pontja értelmében.
14. Ebben a szakaszban azonban a Bizottság nem állapíthatja meg a támogatás összeegyeztethetőségét a közös piaccal. Azok az információk, amelyekkel a Bizottság jelenleg rendelkezik, ugyanis nem engednek arra következtetni, hogy a támogatás összeegyeztethető a mezőgazdasági termékek feldolgozását és értékesítését érintő beruházásokkal kapcsolatos állami támogatásokra vonatkozó – a támogatás odaítélésekor alkalmazandó – iránymutatással⁽¹⁾. Ez az iránymutatás kifejezetten kizárja a tehéntej és a belőle készülő termékek ágazatában megvalósuló beruházásokat, kivéve ha a termelés jelentős innovációs vonatkozással rendelkezik, vagy eleget tesz más – a termelőkapacitással vagy a felvevőpiaccal kapcsolatos – kritériumoknak. Nincs bizonyítva, hogy e kritériumok teljesülnének.
15. Ezenkívül az említett iránymutatás 3. d) pontja értelmében a Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy a szóban forgó intézkedések társfinanszírozhatók volnának-e a 2328/91/EGK tanácsi rendelet⁽²⁾ rendelkezéseivel összhangban. A fentebb ismertetett információkból az következik, hogy a projektnek az EPD révén történő finanszírozása jogszerűtlen lett volna. Ezért a Bizottság az eljárás jelenlegi szakaszában úgy véli, hogy a szóban forgó intézkedésre nem alkalmazhatók az említett iránymutatás 3. d) pontja szerinti eltérések.
16. A holland hatóságok a későbbiekben megváltoztatták a támogatás jogalapját, és az odaítélt támogatást utólag olyan kártérítéssé minősítették át, amely a végül jogszerűtlennek és a közös piaccal esetlegesen összeegyeztethetetlennek bizonyuló támogatást odaítélő hatóság tévedéséből eredő károkat hivatott fedezni. Az ítélkezési gyakorlatból azonban egyértelműen az következik, hogy – figyelembe véve a Bizottság által az állami támogatásokra az EK-Szerződés 88. cikke alapján gyakorolt ellenőrzés kötelező jellegét – a támogatásban részesülő vállalkozások elvben csak akkor várhatják el jogosan, hogy a támogatás szabályszerű legyen, ha annak odaítélésére az említett cikkben előírt eljárással összhangban került sor. A kellő gondossággal eljáró piaci szereplőnek ugyanis rendszerint módjában áll meggyőződni az eljárás betartásáról⁽³⁾.
17. A támogatások kártérítésként való odaítélése végeredményben a Bizottság jóváhagyása nélküli támogatásnyújtás tilalmának megkerülését jelenti. Ezt egyébként alátámasztja az is, hogy amikor Flevoland tartomány a támogatás odaítélésének jogcímeként a hatósági tévedés miatti kártérítést nevezte meg, teljes tudatában volt annak, hogy kifizetés előtt a támogatást a Bizottságnak jóvá kellett volna hagynia.

3. ELŐZETES ÉRTÉKELÉS

12. A birtokában lévő információk alapján a Bizottság ebben a szakaszban azt a következtetést vonja le, hogy a szóban forgó intézkedés az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének hatálya alá esik, és állami támogatásnak minősül. A támogatást ugyanis egy verseny piacon tevékenységet folytató vállalkozásnak ítelték oda, és ehhez Flevoland tartomány forrásait használták fel.

⁽¹⁾ HL C 29., 1996.2.2., 4. o.

⁽²⁾ HL L 218., 1991.8.6., 1. o.

⁽³⁾ A Bíróságnak a C-165/95. sz. Spanyolország kontra Bizottság ügyben 1997. január 14-én hozott ítélete, EBHT I-135. o.

18. Mivel a holland hatóságok más jogcímre nem hivatkoztak, ebben a szakaszban nem zárható ki, hogy a támogatás valójában működési támogatásnak minősül, vagyis hogy a támogatással olyan költségeket igyekeztek átvállalni a vállalkozástól, amelyeket különben napi ügyvitele vagy szokásos tevékenysége keretében kellett volna annak fedeznie. Az ilyen támogatást elvben a közös piaccal összeegyeztethetetlennek kell tekinteni.
19. A Bizottság tehát – a rendelkezésére álló információkra való figyelemmel és az általa végzett előzetes értékelés nyomán – kétségesnek tartja a Farm Dairy vállalkozás részére nyújtott támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét, ezért úgy határozott, hogy az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerint eljárást indít. A 659/1999/EK tanácsi rendelet 14. cikkével összhangban a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított jogszerűtlen támogatást minden esetben behajtják a kezdeményezettől, kivéve ha ez a közösségi jog valamelyik általános elvébe ütközne.

A LEVEL SZÖVEGE

„Hierbij deelt de Commissie Nederland mee dat zij na onderzoek van de door uw autoriteiten verstrekte informatie over de hierboven genoemde maatregel heeft besloten de procedure van artikel 88, lid 2, van het EG-Verdrag in te leiden.

1. PROCEDURE

- In het kader van het onderzoek van de beknopte informatie die in verband met een verzoek om vrijstelling op grond van Verordening 68/2001 is toegestuurd, is de Commissie geïnformeerd over steun die is of zou zijn verstrekt aan Farm Dairy Flevoland. Bij brief van 29 juni 2004 (ref. AGR/16887) heeft de Commissie Nederland verzocht om informatie aangaande deze maatregel.
- De Nederlandse autoriteiten hebben hierop gereageerd bij brief van 28 november 2005., geregistreerd op 29 november 2005 (ref. AGR 35198).
- Bij brief van 22 mei 2007 (ref. AGR 12814) heeft de Commissie om aanvullende informatie gevraagd, op welk verzoek Nederland heeft geantwoord bij brief van 22 juni 2007, geregistreerd op 25 juni 2007 (ref. AGR 17675).

2. BESCHRIJVING VAN DE MAATREGEL

2.1. Context van de maatregel

- Farm Dairy is een bedrijf dat zuivelproducten vervaardigt. De onderneming is verhuisd naar haar huidige locatie te Lelystad in Flevoland, dat een onder doelstelling nr. 1 vallende regio is. Op 24 augustus 1998 heeft Farm Dairy een steunaanvraag ingediend op grond van punt

3.3 van het EPD (Enig Programmeringsdocument) van de Provincie Flevoland. De vestiging van deze onderneming zou zowel direct als indirect voor extra werkgelegenheid in de regio zorgen.

- Op 23 september 1998 heeft de Provincie naar aanleiding van deze steunaanvraag een gunstig advies afgegeven. De Provincie baseerde zich in dit besluit onder andere op de gunstige perspectieven in termen van werkgelegenheid, milieu, het drukken van de transportkosten voor de melk (tot die tijd werd de in Flevoland geproduceerde melk buiten Flevoland verwerkt, soms zelfs in België) en de rentabiliteitsverwachtingen van de onderneming. Farm Dairy verwachtte namelijk contracten te kunnen afsluiten met de in Flevoland gevestigde zuivelproducenten, alsmede met een bekende supermarktketen, waarmee men verzekerd zou zijn van de afname van de zuivelproducten. Farm Dairy zou naar schatting 48 miljoen kilo melk op jaarbasis verwerken.
- Op 14 december 1998 heeft de Provincie bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een verzoek om medefinanciering ingediend, alsmede een verzoek om projectevaluatie. Het ministerie heeft zich vóór het project uitgesproken, op basis van een onder andere vanuit economisch perspectief gunstige beoordeling. Het ministerie heeft ook aangegeven dat het productieproces op zichzelf niet innoverend was, maar dat er wel sprake was van marktinnovatie.
- Naar aanleiding van dit standpunt van het ministerie van LNV heeft de Provincie besloten een subsidie van in totaal 1,575 miljoen gulden (zijnde 715 909 euro) aan Farm Dairy te verlenen. De Provincie heeft Farm Dairy op 3 maart 1999 meegedeeld dat zij voornemens was deze subsidie te verstrekken. De subsidie zou gefinancierd worden door middel van bijdragen uit het EOGFL, van de rijksoverheid en de Provincie.
- Naar aanleiding van twijfels over de mogelijkheid dat de Europese Commissie de steun zou goedkeuren, heeft het ministerie van LNV besloten dat geen overheidsfinanciering zou plaatsvinden, waarvan zij de Provincie bij brief van 14 september 1999 op de hoogte heeft gesteld.
- Het directoraat-generaal Landbouw heeft naar aanleiding van een door haar uitgevoerde controle vastgesteld dat het project niet via het EDP kon worden gefinancierd, en dat het uit het EOGFL te financieren deel van de steun daarom niet zou worden toegekend. Van dit besluit heeft het DG Landbouw de Provincie bij brief van 25 juni 1999 in kennis gesteld.

10. De Provincie heeft niettemin besloten het project te financieren, en wel uitsluitend uit provinciefondsen. Bij brief van 20 november 2000 is Farm Dairy op de hoogte gebracht van de definitieve toekenning van deze subsidie en de betaling daarvan.
11. Op 23 februari 2001 heeft er op verzoek van de Provincie Flevoland een informele ontmoeting plaatsgevonden tussen ambtenaren van het DG Landbouw en vertegenwoordigers van de Provincie Flevoland, op aanvraag van de Provincie. Tijdens deze bijeenkomst zouden ambtenaren van het DG Landbouw aangegeven hebben dat de steun aan Farm Dairy niet verenigbaar was met de gemeenschappelijke markt en dat deze teruggevorderd moest worden, waarbij deze fondsen desnoods in het kader van een ander project konden worden gebruikt.
12. De Provincie heeft er desondanks voor gekozen de steun te verlenen in de vorm van een vergoeding aan Farm Dairy wegens de geleden schade als gevolg van het intrekken van het steunverleningsbesluit. De hoogte van die schadevergoeding was gelijk aan het bedrag dat Farm Dairy zou hebben ontvangen indien de steunverlening wel zou zijn toegestaan. De Provincie was namelijk van mening dat, aangezien in het steunverleningsbesluit niet de mogelijkheid was opgenomen de steun in te trekken, zij aan dit besluit gebonden was en verplicht was de steun toe te kennen, wilde zij niet geconfronteerd worden met gerechtelijke stappen van de zijde van Farm Dairy. De Provincie heeft haar voorstel tot schadevergoeding bij brief van 10 mei 2001 aan Farm Dairy voorgelegd. Farm Dairy heeft dit voorstel bij brief van 21 mei 2001 aanvaard.

2.2. Rechtsgrondslag

13. Aanvankelijk was de steun verleend in het kader van het EDP van de Provincie Flevoland. Vervolgens is de steun, om redenen die hiervoor uiteengezet zijn, verleend in de vorm van een vergoeding voor de geleden verliezen als gevolg van het besluit tot intrekking van de steunverlening.

2.3. Bedrag van de steun

14. De steun bedraagt 1 575 000 NLG, d.i. 715 909 euro. Dit bedrag komt overeen met 8,5 % van het bedrag aan investeringen, die 18 597 000 NLG belopen.

2.4. Begunstigde

15. De begunstigde is Farm Dairy B.V., gevestigd te Lelystad. Het gaat om een onderneming die zuivelproducten

vervaardigt, zoals yoghurt en andere desserts op basis van melk.

2.5. Duur van de maatregel

16. De steun is verleend voor de periode 1 oktober 1998 tot 1 mei 2000, zijnde de data van aanvang en einde van het project van Farm Dairy. Het steunverleningsbesluit als zodanig is op 3 maart 1999 genomen.

3. VOORLOPIGE BEOORDELING

17. Overeenkomstig artikel 6, lid 1, van Verordening (EG) nr. 659/1999 van 22 maart 1999 behelst de beschikking om de formele onderzoeksprocedure in te leiden een samenvatting van de relevante feiten en rechtspunten, een eerste beoordeling van de Commissie omtrent de steunverlenende aard van de voorgestelde maatregel, alsmede de redenen waarom getwijfeld wordt aan de verenigbaarheid ervan met de gemeenschappelijke markt.

3.1. Het bestaan van staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag

18. Op grond van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm dan ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.
19. *Steunmaatregel van de staat:* aan deze voorwaarde is voldaan, aangezien de steunmaatregel door de Provincie Flevoland is toegekend.
20. *Steunmaatregel die leidt tot ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer en de mededinging vervalst of dreigt te vervalsen:* de zuivelsector staat open voor mededinging op communautair niveau ⁽¹⁾ en is derhalve gevoelig voor elke maatregel ten gunste van de productie in een van de lidstaten. In het onderhavige geval was het doel de melk te verwerken in de provincie Flevoland, terwijl de melk voordien voor een deel in België werd verwerkt. Daarom dreigt deze maatregel de mededinging op de markt voor melk en melkproducten te vervalsen.
21. *Maatregel waardoor bepaalde ondernemingen of bepaalde producties worden begunstigd:* de steun werd aan één enkele onderneming verstrekt, te weten Farm Dairy.

⁽¹⁾ Op grond van jurisprudentie van het Hof van Justitie vormt een verbetering van de concurrentiepositie van een onderneming als gevolg van staatssteun over het algemeen een bewijs voor het feit dat sprake is van concurrentievervalsing ten opzichte van andere ondernemingen die een dergelijke steun niet hebben ontvangen (Zaak C - 730/79, Jur. 1980, blz. 2671, punten 11 en 12).

22. Om deze redenen komt de Commissie in dit stadium tot de conclusie dat de maatregel in kwestie onder artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag valt en als staatssteun moet worden aangemerkt.

3.2. Het kwalificeren van de maatregel als onrechtmatige steun

23. Aangezien de steun is toegekend en uitbetaald zonder vooraf te zijn aangemeld, gaat het om onrechtmatige steun in de zin van artikel 1, punt f) van Verordening (EG) nr. 1659/1999.

3.3. Voorlopige beoordeling van de verenigbaarheid van de steun

24. De Nederlandse autoriteiten hebben de steun op tweeërlei wijze gerechtvaardigd. Aanvankelijk, dat wil zeggen bij het toekennen van de steun, werd aangegeven dat het om investeringssteun ging, die binnen het kader van het EPD Flevoland zou moeten vallen (zie hierboven). Vervolgens, nadat de Europese Commissie had aangegeven dat op deze basis geen financieringsbijdrage zou worden verstrekt, hebben de autoriteiten van de Provincie Flevoland deze investeringssteun omgezet in een schadevergoeding voor de geleden verliezen als gevolg van het niet toekennen van de steun. Het voorlopige onderzoek van de steunmaatregel in het onderhavige besluit zal dan ook in drie onderdelen worden opgesplitst: onderzoek naar de verenigbaarheid van de steun als investeringssteun (3.3.1.), als schadevergoeding (3.3.2.) en onderzoek naar eventuele andere rechtsgondslagen (3.3.3.).

3.3.1. Investeringssteun

25. De Commissie heeft de maatregelen onderzocht in het licht van de regelgeving die van toepassing was op het moment waarop de maatregel werd toegekend, dat wil zeggen op 3 maart 1999. In dit geval gaat het om de kaderregeling inzake staatssteun voor investeringen voor de verwerking en de afzet van landbouwproducten⁽¹⁾ (hierna „de kaderregeling” genoemd).

26. Krachtens punt 3, onder b), van de kaderregeling wordt investeringssteun ten behoeve van investeringen als genoemd in punt 1.2, tweede en derde streepje, van de bijlage bij Beschikking 94/173/EG van de Commissie geacht onverenigbaar te zijn met de gemeenschappelijke markt. Daarnaast worden investeringen die op grond van punt 2 van diezelfde bijlage zijn uitgesloten, eveneens geacht onverenigbaar te zijn met de gemeenschappelijke markt indien niet wordt voldaan aan de daarin genoemde bijzondere voorwaarden.

27. In het onderhavige geval is punt 2.3 van Beschikking nr. 94/173/EG van belang, waarin het volgende wordt bepaald:

„In de sector koemelk en koemelkproducten komen de volgende investeringen niet voor bijstand in aanmerking:

— [...]

— investeringen met betrekking tot de volgende producten: boter, weipoeder, melkpoeder, butteroil, lactose, caseïne en caseïnaten,

— investeringen voor de bereiding van verse producten en kaas, behalve producten die in belangrijke mate innoverend inspelen op de ontwikkeling van de vraag, producten waarvoor is aangetoond dat de capaciteit ontoereikend is en dat er daadwerkelijk afzetmogelijkheden voor die producten bestaan, en producten die volgens de in de Gemeenschapsvoorschriften omschreven traditionele of biologische methoden worden bereid.

De bovenstaande beperkingen gelden niet voor de volgende investeringen, voor zover zij niet leiden tot een uitbreiding van de capaciteit:

— investeringen met het oog op aanpassing aan de sanitaire voorschriften van de Gemeenschap,

— investeringen op het gebied van milieubescherming.”

28. Hieruit volgt dat, a priori, een investeringssteun voor de bereiding van verse producten zoals de steun die hier onderzocht wordt, niet verenigbaar zou zijn met de gemeenschappelijke markt, tenzij deze investering in aanmerking zou komen voor de toepassing van één van de uitzonderingen vermeld in punt 2.3 van de bijlage bij Beschikking 94/173/EG.

29. In dit stadium beschikt de Commissie niet over voldoende elementen op basis waarvan kan worden geconcludeerd dat de door Farm Dairy gedane investeringen voldoen aan een van de bovengenoemde voorwaarden, waardoor op hen het verbod inzake investeringssteun niet van toepassing zou zijn. Met name is niet duidelijk of er bij de productie in belangrijke mate sprake is van innovatie, in overeenstemming met de ontwikkelingen aan de vraagzijde, of er onvoldoende capaciteit is dan wel of er reële of effectieve afzetmogelijkheden bestaan.

⁽¹⁾ PB C 29 van 2.2.1996, blz. 4.

30. De Commissie merkt op dat de Nederlandse autoriteiten in de briefwisseling niet hebben aangegeven dat aan deze voorwaarden was voldaan. Integendeel, uit de door de Nederlandse autoriteiten overgelegde documentatie blijkt dat het productieproces niet innoverend is (zie nota van het ministerie van Landbouw van 14 december 1998, die als bijlage is gevoegd bij de brief van Nederland aan de Commissie van 29 november 2005). Daarom plaatst de Commissie in dit stadium twijfels bij de verenigbaarheid van de maatregel in kwestie met de regelgeving inzake investeringssteun.
31. Overigens heeft de Commissie de steun nagekeken in het licht van artikel 3, d) van de vermelde richtlijnen, die aangeven dat de Commissie per geval moet onderzoeken in hoeverre een steunmaatregel die op grond van deze richtsnoeren en dienstige maatregelen moet worden uitgesloten maar in beginsel wel voor communautaire medefinanciering op grond van Verordening 2328/91 ⁽¹⁾ in aanmerking komt. Uit de brief die door de Commissie aan Nederland opgestuurd werd op 25 juni 1999 volgt dat het project niet gefinancierd kon worden door middel van het EPD. Bijgevolg is de Commissie in dit stadium van mening dat de uitzonderingen vermeld in punt 3, d) van vermelde kaderregeling niet van toepassing zijn op de onderhavige maatregel.
- 3.3.2. *Vergoeding van de geleden schade als gevolg van het niet toekennen van de steun*
32. De Nederlandse autoriteiten hebben aangegeven dat de steun is verleend in de vorm van een vergoeding voor de geleden schade als gevolg van de door de overheid gemaakte fout, aangezien zij de steun in eerste instantie had toegekend, terwijl later bleek dat die steun onrechtmatig en misschien onverenigbaar was.
33. Het Hof heeft geoordeeld dat de betaling van schadevergoeding niet als steun kan worden aangemerkt ⁽²⁾. Het Hof heeft zich daarbij gebaseerd op het feit dat overheidssteun en schadevergoeding een verschillend rechtskarakter dragen. Daarom levert de betaling van een schadevergoeding de begunstigde daarvan in beginsel geen voordeel op, omdat het eenvoudigweg gaat om compensatie voor een door hem genoten recht.
34. In onderhavig geval kan moeilijk worden beweerd dat de begunstigde recht op steun heeft, aangezien dit vermeende recht reeds vanaf het begin zijn grondslag vond in een onrechtmatige gedraging van de lidstaat. Uit constante jurisprudentie blijkt namelijk dat gezien het dwingende karakter van de door de Commissie op grond van artikel 88 van het EG-Verdrag uitgevoerde controle op staatssteun, ondernemingen die staatssteun genieten in beginsel alleen een gewettigd vertrouwen in de rechtmatigheid van die steun mogen hebben indien deze is verleend met inachtneming van de in genoemd artikel vastgestelde procedure. Normaal gesproken mag van een serieuze deelnemer aan het economisch verkeer namelijk worden verwacht dat hij in staat is zich ervan te vergewissen dat deze procedure is nageleefd ⁽³⁾.
35. In dezen is het eveneens van belang op te merken dat het verlenen van steun in de vorm van een schadevergoeding zou betekenen dat het verbod op het toekennen van steun zonder goedkeuring door de Commissie zou worden omzeild. Dit wordt overigens bevestigd door het feit dat op het moment dat de Provincie Flevoland aangaf dat de steun in kwestie zou worden toegekend in het kader van een vergoeding voor de door de overheid gemaakte fout, zij zich terdege bewust was van het feit dat de steun vóór toekenning daarvan ter goedkeuring aan de Commissie had moeten worden voorgelegd.
36. De Commissie plaatst dan ook haar twijfels bij de vraag of het verlenen van het predicaat schadevergoeding een afdoende rechtvaardiging vormt om te concluderen dat de onderhavige maatregel niet als steun moet worden aangemerkt.
- 3.3.3. *Andere rechtsgrondslagen op grond waarvan de steun verenigbaar zou zijn*
37. Nu de Nederlandse autoriteiten geen andere rechtsgrondslagen hebben aangevoerd ten behoeve van het onderzoek en het eventueel goedkeuren van de aan Farm Dairy toegekende maatregel, kan in dit stadium niet worden uitgesloten dat de voorgenomen steun als exploitatiesteun moet worden aangemerkt, anders gezegd steun die erop gericht is de onderneming te vrijwaren van de kosten die zij zelf normaliter voor het dagelijks beheer of de normale bedrijfsvoering had moeten dragen. Dergelijke steun moet in beginsel als onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt worden beschouwd.
38. Op basis van het thans voorliggende dossier beschikt de Commissie niet over informatie op grond waarvan zij kan beoordelen of de steun verenigbaar is met andere op het moment van de steunverlening geldende richtsnoeren of kaderregelingen. De Commissie herinnert er in dit opzicht aan dat het aan de betrokken lidstaat is om in het kader van diens samenwerkingsverplichting jegens de Commissie alle informatie te verstrekken aan de hand waarvan deze laatste kan verifiëren of is voldaan aan de voorwaarden op grond waarvan deze lidstaat zou mogen afwijken van de relevante regelgeving ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ PB L 218 van 6.8.1991, p. 1.

⁽²⁾ HvJ, 27.9.1988, *Asteris AE vs. Helleense Republiek en EEG*, gevoegde zaken 106-120/87, Jur. 1988, blz. 5515.

⁽³⁾ HvJ, 14 januari 1997, Spanje/Commissie, zaak C-169/95, Jur. blz. I-135.

⁽⁴⁾ Arrest van het Gerecht van 15 juni 2005, Regione autonoma della Sardegna/Commissie, T-171/02, Jur. blz. II-2123, punt 129.

4. BESLUIT

39. Gelet op bovenstaande overwegingen verzoekt de Commissie Nederland in het kader van de procedure van artikel 88, lid 2, van het EG-Verdrag binnen een maand na de datum van ontvangst van deze brief zijn opmerkingen kenbaar te maken en alle informatie te verstrekken die van nut kan zijn voor de beoordeling van de maatregel. Zij nodigt uw autoriteiten uit onmiddellijk een kopie van deze brief aan de mogelijke begunstigde van de steun te doen toekomen.
40. De Commissie herinnert Nederland aan de opschortende werking van artikel 88, lid 3 van het EG-Verdrag en

verwijst naar artikel 14 van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad, waarin is bepaald dat iedere onrechtmatig verleende steun van de begunstigde kan worden teruggevorderd.

41. De Commissie attendeert Nederland er hierbij op dat zij de betrokkenen op de hoogte zal brengen door middel van de bekendmaking van deze brief en een samenvatting daarvan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*. Alle bovengenoemde betrokkenen zullen in de gelegenheid worden gesteld binnen een maand na de datum van die bekendmaking hun opmerkingen kenbaar te maken.”